

21. 9. 2010 1. přednáška. Dějiny soukromého práva.

Miroslav Frýdek ©

Fragmenty

1)

Dig. 41, 2, 17, 1 Ulpianus libro 76 ad edictum *Differentia inter dominium et possessionem haec est, quod dominium nihilo minus eius manet, qui dominus esse non vult.*

Rozdíl mezi vlastnictvím a držbou je v tom, že vlastnictví zůstane zachováno i tomu, kdo vlastníkem být nechce.

2)

Dig. 6, 1, 5, 1 Ulpianus libro 16 ad edictum *Idem scribit, si ex melle meo, vino tuo factum sit mulsum, quosdam existimasse id quoque communicari: sed puto verius, ut et ipse significat, eius potius esse qui fecit, quoniam suam speciem pristinam non continet. sed si plumbum cum argento mixtum sit, quia deduci possit, nec communicabitur nec communi dividundo agetur, quia separari potest.*

Ten stejný píše (Pomponius) když se z mého medu a tvého vína vyrobí medovina, někteří právníci se domnívali, že bude společná. Ale já se domnívám, jako i on sám (Pomponius) poznamenal, že je toho, kdo ji vyrobil, protože ani jedna část si neudržela svou předcházející podobu. Když by se smíchalo olovo se stříbrem, protože je možno je od sebe oddělit, tak se nestane spoluvlastnictvím, ani se nebude žalovat o rozdělení spoluvlastnictví. Žaluje se věcnou žalobou (ohledně jednotlivých částí).

3)

Ulpianus: Dig. 1, 1, 2 Ulpianus 1 inst. Toto studium má dvě základní části, veřejné a soukromé. **Veřejné právo** se vztahuje na užitek římského státu, **právo soukromé** na zájem jednotlivce: neboť něco se týká veřejného užitku něco soukromého. **Veřejné právo** se vztahuje na posvátnost kněžích a státních úředníků. **Soukromé právo** se dělí na tři části, neboť se skládá z předpisů práva přirozeného, práva mezi národy a práva občanského.

4)

*Dig. 47, 1, 3 Ulpianus 2 de off. Procons. Si quis actionem, quae ex maleficiis oritur, velit exsequi: si quidem pecuniariter **agere** velit, ad ius ordinarium remittendus erit nec cogendus erit in crimen **subscribere**: enimvero si extra ordinem eius rei poenam exerceri velit, tunc subscribere eum in crimen **oportebit***

Když chce někdo podat žalobu na trestný čin, ale hodlá tak učinit pro svůj vlastní finanční prospěch (ve svém zájmu), musí žalovat v běžném soudním řízení (civilním) a nemůže stíhat

pachatele za trestný čin. Pokud však chce žalovat z trestného činu, pak musí podat obvinění z trestného činu v mimořádném řízení.

Agere - které je chápáno jako ponášet, konat, jednat, vyřizovat, **žalovat, ustavit spor, vést proces**, ale také pomoc pontifiků a později i právníků stranám při sestavení vhodné procesní formule pro řízení in iure

Subscriptio [-onis, f.] - ve významu juristickém je to označení pro spolužalobu (subscriptionem sibi postularunt), sub-scriptor [-oris, m.] též označení pro spolužalobce. V našem fragmentu je termínu subscriptio použito pro označení **podání obvinění** – tedy veřejnoprávní označení pro podání žaloby ze zločinu

Oportet [-ere, -uit] - což znamená **jest slušno, je žádoucí, má se**. Používání tohoto slovesa je termínem, který se váže k veřejnému právu a zločinu, zatímco v soukromém právu, které je ovládáno zásadou *vigilantibus iura scripta sunt*, je podání žaloby právem jen dotčeného (poškozené strany), pak ve veřejném právu je oprávněním a právem, každého římského občana, aby stíhal jednání, které poškozuje veřejný zájem → viz. fragment 5)

5)

Just. Inst. Lib. IV. Tit. 18: *Publica autem dicta sunt, quod cuivis ex populo executio eorum plerumque datur.*

Trestné jednání se nazývají veřejnými, neboť se dovoluje, aby je vedl kdokoli z lidu.